

Waldemar Pałęcki

"W mocy Ducha Świętego : Księga Pamiątkowa Jego Eksceleńcji księdza Biskupa Edwarda Białogłowskiego z okazji XXV rocznicy święceń biskupich", red. P. Mierzwa, M. Nabożny, Rzeszów 2013 : [recenzja]

Resovia Sacra. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej 18-20, 445-449

2011-2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WALDEMAR PAŁĘCKI MSF

**„W MOCY DUCHA ŚWIĘTEGO.
KSIĘGA PAMIĄTKOWA DLA JEGO EKSCLENCJI
KSIĘDZA BISKUPA EDWARDA BIAŁOGŁOWSKIEGO
Z OKAZJI XXV ROCZNICY ŚWIĘCEŃ BISKUPICH”,
RED. P. MIERZWA, M. NABOŹNY, RZESZÓW 2013,
S. 496, ISBN 978-83-936516-0-3**

Znane francuskie przysłowie głosi: „Wdzięczność jest pamięcią serca”. Ta pamięć chrześcijanina obejmuje zarówno porwy serca względem Boga, jak i człowieka. Pięknym zwyczajem w świecie nauki – płynącym z wdzięcznych serc – jest ofiarowanie księgi pamiątkowej, będącej wyrazem przyjaźni i podziękowaniem za lata pracy i posługiwanie.

W ten nurt wyrażenia wdzięczności wpisuje się również księga pamiątkowa poświęcona biskupowi dr. Edwardowi Białogłowskiemu, która została przygotowana z racji 25 rocznicy jego święceń biskupich. Jest to dość monumentalne dzieło, obejmujące, poza słowem biskupa Kazimierza Górnego, emerytowanego biskupa rzeszowskiego (s. 9-10), wprowadzeniem prezentującym życie i działalność biskupa Edwarda Białogłowskiego (s. 11-13), dwadzieścia siedem artykułów. Wprawdzie księgi pamiątkowe niekiedy stanowią

DR HAB. WALDEMAR PAŁĘCKI MSF, kapłan w Zgromadzeniu Misjonarzy Świętej Rodziny, dr hab. teologii w zakresie liturgiki, kierownik Katedry Historii Liturgii w Instytucie Liturgiki i Homiletyki KUL. Kontakt: wpalecki@kul.pl

sarkofagi, w których autorzy umieszczają różne – nieraz luźno tematycznie powiązane – opracowania, obejmujące rozległe zagadnienia, to jednak w przypadku lektury „W mocy Ducha Świętego” każdy może znaleźć coś dla siebie. Zazwyczaj w tej sytuacji trudno jest sformułować przewodnią myśl wszystkich artykułów, gdyż pochodzą z wielu dziedzin naukowych i dotyczą różnych tematów. Należy podkreślić, że wydaje się jak najbardziej uzasadnionym – zaproponowany przez redaktorów tego opracowania – alfabetyczny układ materiału według nazwisk autorów, co też pozwala na szybkie odnalezienie odpowiedniego tekstu. Zwornikiem przedłożonych opracowań jest idea dedykowania księgi pamiątkowej dla bpa Edwarda Białogłowskiego, który studiował w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i uzyskał stopień doktora z teologii dogmatycznej.

Autorzy poszczególnych tekstów, zamieszczonych w księdze pamiątkowej, reprezentują wiele środowisk naukowych i różne kierunki zainteresowań, co podnosi wartość publikacji, która ma charakter naukowy. Jakkolwiek, jak zaznaczono powyżej, redaktorzy ułożyli teksty alfabetycznie, to można zaproponować również układ zgodnie z poszczególnymi dziedzinami naukowymi. Na pewno bliskie Jubilatowi są artykuły dotyczące teologii dogmatycznej (J. Buczek, S. C. Napiórkowski, P. Pietrusiak), ale w zbiorze znajdują się także opracowania z historii Kościoła (H. Borcz, M. Kapłon, M. Leszczyński, A. Motyka, M. Nabożny, A. Szal, T. Śliwa, S. Zych, W. Żurek), nauk biblijnych (S. Haręzga, A. Kubiś, P. Mierzwa), teologii fundamentalnej (J. Mastej), filozofii (M. Twardowski, A. Sołtys, W. Szurek), patrologii (M. Starowieyski), teologii duchowości (P. Synoś, P. Tarnawski, W. Wyszowadzki), nauk humanistycznych (S. Zych), homiletyki (I. Folcik), Katolickiej Nauki Społecznej (A. Garbarz, S. Słowik) i katechetyki (T. Biały; M. Winiarski).

Prezentując treść recenzowanego dzieła zbiorowego, powyższy materiał możemy spróbować również ułożyć tematycznie. Główna część przedłożonych artykułów dotyczy osoby biskupa Edwarda Białogłowskiego. Rozpoczyna je artykuł ks. Tadeusza Białego, w którym Autor opisuje osobiste doświadczenia przyjaźni z Jubilatem, aby następnie ukazać znaczenie katechezy systematycznej w odniesieniu do ruchów odnowy religijnej (s. 15-21). Od 30 listopada 1987 r. dostojny Jubilat został prekonizowany biskupem tytularnym Pomarii (obecnie Tilimsan), stąd cennym opracowaniem jest przybliżenie przez ks. Piotra Tarnawskiego historii tego miasta leżącego w Algierii (s. 394-401). Opracowanie to stanowi nie tylko krótki spacer przez historię, ale również łączy ze współczesnością, poprzez świadectwa chrześcijan obecnie tam

mieszkających. Od przyjęcia święceń biskupich hasłem posługi Jubilata stały się słowa *In Virtute Spiritus Sancti*, dlatego autorzy kilku opracowań ukazali związek tego zawołania z samą posługą biskupa Edwarda Białogłowskiego. Należą do nich opracowania: ks. Jacentego Masteja, przedstawiające eklezjogenetyczny dar Ducha Świętego (s. 162-174), ks. Marka Winiarskiego, prezentujące posługę Edwarda Białogłowskiego na polu katechetycznym (s. 418-425) oraz ks. Stanisława Słowika, omawiające działalność Biskupa na płaszczyźnie charytatywnej (s. 288-298). Natomiast posługiwanie Biskupa Edwarda Białogłowskiego jako długoletniego przewodnika Pieszej Pielgrzymki na Jasną Górę ks. Andrzej Garbarz wpisał w dzieje innych duszpasterzy, którzy sprawowali duchową opiekę podczas pielgrzymowania (s. 98-117). Treść tego artykułu wprowadza również w zagadnienia dotyczące całej diecezji rzeszowskiej, a przykładem są opracowania: ks. Andrzeja Motyki, ukazujące działalność katechetyczną w Rzeszowie w II Rzeczypospolitej (s. 190-223), ks. Marcina Nabożnego, omawiające patrocina kościołów parafialnych oraz parafii diecezji rzeszowskiej (s. 224-259) oraz ks. Sławomira Zycha, który na podstawie materiałów źródłowych ukazał dzieje parafii Cmolasy w latach 1462-1772 (s. 438-465).

Część przedłożonych opracowań dotyczy wybranych zagadnień związanych z metropolią, czyli archidiecezją przemyską. Ks. Marcin Kapłon przedstawił działalność charytatywną na terenie diecezji przemyskiej po II wojnie światowej aż do likwidacji organizacji „Caritas” (s. 128-148), ks. Henryk Borcz przybliżył znaczenie bractwa literackiego w Krośnie w okresie staropolskim (s. 22-45), bp Adam Szal ukazał społeczną działalność Kościoła w dekanacie brzozowskim w dwudziestolecium międzywojennym (s. 331-354), a ks. Tadeusz Śliwa nakreślił sylwetkę ks. Jakuba Ślińskiego, archidiacona przemyskiej diecezji łańcuckiej, żyjącego na przełomie XVI/XVII w. (s. 382-393).

Do opracowań z zakresu historii Kościoła w Polsce należy również zaliczyć przedłożenie ks. Waldemara Żurka SDB, ukazujące działalność salezjanów w archidiecezji lwowskiej 1904-2012 (s. 466-493), bpa Mariusza Leszczyńskiego, dotyczące Akcji Katolickiej w Polsce w latach 1945-1953 (s. 149-162) oraz ks. Ireneusza Folcika, przedstawiające kaznodziejstwo polskie, podkreślające znaczenie patriotyzmu w czasach niewoli (s. 82-97).

Wiele tekstów zamieszczonych w księdze pamiątkowej dotyczy zagadnień historyczno-teologicznych odnoszących się do Kościoła powszechnego. Interesującym jest opracowanie ks. Piotra Mierzwy, dotyczące noty o małżeństwie Salomona z córką faraona, o czym czytamy w Pierwszej Księdze Królewskiej (s. 175-189). Ks. Paweł Pietrusiak podjął się natomiast przed-

stawienia kwestii Kościoła jako wspólnoty złączonej braterską więzią. Zagadnienie to zostało przez niego ukazane w świetle Pisma świętego, tekstów ojców Apostolskich oraz innych pism greckich pisarzy chrześcijańskich trzech pierwszych wieków (s. 270-287). Ks. Marek Starowieyski natomiast w interesujący i bardzo plastyczny sposób przedstawił zagadnienie studiów odbywanych w Atenach przez św. Grzegorza z Nazjanzu oraz jego przyjaźni ze św. Bazylim Wielkim (s. 310-319). Do opracowań teologicznych należy zaliczyć również artykuł ks. Jerzego Buczka, dotyczący nauki św. Tomasza z Akwinu o siedmiu darach Ducha Świętego (s. 46-81). W opracowaniu tym autor ukazuje m.in. dary Ducha Świętego w relacji do cnót, błogosławieństw, czy prośb Modlitwy Pańskiej.

W prezentowanym dziele zbiorowym można odnaleźć artykuły dotyczące aktualnych problemów teologicznych i moralnych. To m.in. zagadnienia ekumeniczne, przedstawione przez o. Stanisława Celestyna Napiórkowskiego OFMConv, dotyczące święta reformacji (s. 260-269). Aktualne problemy podejmuje z kolei ks. Paweł Synoś, ukazując znaczenie dla życia duchowego wiary w Boga Ojca (s. 320-330), ks. Władysław Wyszowadzki, prezentując duchowość chrześcijanina według papieża Pawła VI (s. 426-437), czy ks. Stanisław Haręzga, uwypuklając znaczenie proklamowania Słowa Bożego, o której pisał Benedykt XVI w adhortacji „Verbum Domini” (s. 118-127). Do aktualnych problemów należy poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy ateista może być dobrym politykiem? Na tak postawione pytanie odpowiada ks. Andrzej Sołtys, przedstawiając znaczenie ateizmu politycznego i jego miejsce w nowożytnym pojęciu polityki (s. 298-309). W tym nurcie należy również odczytać ukazanie znaczenia Boga i religii w świetle postmodernizmu, przedstawione przez ks. Wiesława Szurka (s. 353-381), czy poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: czy chrześcijanin może być darwinistą? Na to pytanie odpowiada w swoim artykule ks. Mirosław Twardowski (s. 402-417).

Różnorodność tematyki powoduje, iż prezentowana praca zbiorowa nabiera szczególnej wartości, bowiem pokazuje wiele zagadnień w sposób nowatorski i atrakcyjny dla czytelnika. Ponadto należy podkreślić, że autorzy prezentowanych publikacji w większości są ludźmi nauki, o czym świadczy bardzo dobry warsztat naukowy. Większość przedłożonych opracowań ma formę artykułów naukowych, ale występują także eseje literackie, czy dyskusje panelowe. Takie ujęcie utrudnia nieco ogólną ocenę strony formalnej prezentowanej pracy, gdyż poszczególne teksty rządzą się każdorazowo własnymi regułami. Należy jednak zaznaczyć, że większość tekstów jest napisana starannym językiem polskim, układ poszczególnych części w artyku-

---

łach jest przejrzysty, aparat naukowy solidnie sporządzony. Niewątpliwym atutem wielu opracowań jest sięganie do archiwaliów, gdyż mają one zawsze większą wartość, niż materiały już opublikowane. Dzieło to bez wątpienia zasługuje na zauważenie w świecie nauki, nie tylko ze względu na czcigodnego Jubilata, ale również dlatego, że przedstawia wiele mniej znanych w Polsce aspektów naukowych. Stanowi ono ważny przyczynek do poznania nie tylko osoby biskupa Edwarda Białogłowskiego, ale także bogatej historii ziemi rzeszowskiej, przemyskiej czy lwowskiej.